

Danyýel kitaby — kyrk ýedinji bölüm

Aldawçy Taglymatlaryň Perdesini Açyş: Daniel 8-iň Tankydy Seljermesi we Adventist Ylahyýetine Garşy Çagyryşlar

Jeff Pippenger

2024-01-11

Rimiň kiçi şahy Danyýel kitabyň sekizinji bapynyň dokuzdan on ikinji aýatlaryna çenli şekillendirilende, ol bozuldyk nyşandyr; çünki ol transwestitizmiň nyşanydyr, erkek bilen aýalyň arasynda yrgyldap duran geým çalşydyr. Bu, Milerit düşünjesi bilen gabat gelýär; ýagny Rim iki döwür arkaly görkezildi: ilkinji döwür Rim döwlet dolandyryşy, ikinji döwür bolsa Rim ybadathana dolandyryşydyr. Emma aýatlarda jynslaryň yrgyldysynda kiçi şah taryhy hem pygamberlik yzygiderliliginden çykarylandyr (bozulandyr). Şeýle-de bolsa, şol dört aýatyň her biri Rim döwlet dolandyryşy ýa-da Rim ybadathana dolandyryşy bilen göni baglanyşykly taryhy aňladýar. Butparaz Rim onuň imperiýa häkimiýetine garşy duranlaryň hemmesini yzarlady, emma onunjy aýatda papaçylyk Rimiň (aýal jynsly) yzarlamasy aýratynlykda göge gönükdirilendir.

Millerçileriň Rim dördünji we ahyrky patşalyk diýýän düşünjesinde, döwletiň ybadathana geçip, soňra ýene döwlete, soňra bolsa ýene ybadathana geçmegi alada döredýän mesele bolmazdy. Olar Danieliň ikinji babyndaky aýaklardaky demir bilen palçygyň garyşygyny görüp, muny diňe Rimiň iki tapgyry hökmünde düşüňýärdiler; dördünji we başynjy patşalygyň anyk taryhy yzygiderliligini kesgitlemek zerurlygy bilen aladalanmaýardylar. Olar ýedinji bap barada-da şonuň ýaly düşüňýärdiler; ol ýerde Beýik Taňra garşy uly sözler sözlän şahyň, Rimiň haýwanynyň asyl on şahy içinden üç şahyň goparylyp aýrylmagy bilen baglydygyna düşüňýärdiler. Hatda Miller dokuzynjy aýatdan on ikinji aýada çenli jyns görnüşiniň üýtgäp durmagyny tanandan hem bolsa, bu onuň dördünji patşalygyň Rimdigine bolan düşünjesi üçin ähmiýetsiz bolardy. Millerçi düşüňjede dördünji patşalyk 1798-nji ýylda tamamlanýardy, indiki pygamberlik wakasy bolsa Mesihniň Ikinji Gelişi bolup durýardy.

Zenanalyk jynsly şah aýal şekilli şah bilen ruhy zyna edýän zenany görkezýär we bu 10-njy hem-de 12-nji aýatlarda beýan edilýär.

Ol hatda asman goşunyna çenli ulalyp gitdi; goşunyň hem ýyldyzlaryň käbirini ýere gaçyrdy we olary depeläp basdy. Daniel 8:10.

Papalyk häkimiýetiň yzarlamasy hristiançylyga (asmanyň goşunyna) garşy gönükdirildi, we on ikinji aýatda papalyk Rim (aýal jynsynda) Ýewropanyň patşalary bilen zyna etmek arkaly edilen günäniň üsti bilen öz ganhor işini amala aşyrmak üçin güýç alýar.

Gündelik gurbanlygyň garşysyna oňa, günä sebäpli, bir goşun berildi; ol hakykaty ýere taşlady; şeýle hem öz işini ýerine ýetirdi we rowaçlyk gazandy. Daniel 8:12.

Aýatdaky “goşun” papalyga “hemişelik”e garşy berlen harby güýji aňladýar. “Garşy” sözi “-dan” diýen manyny berýär. “Hemişelik” arkaly şekillendirilen Ýewropanyň butparaz patşalaryndan

(butparaz Rimden) papalyga “günä sebäpli” harby goldaw (bir goşun) berildi. Ybadathana bilen döwletiň birleşmegi, bu gatnaşyga ybadathananyň gözegçilik edýän ýagdaýy, şol “günä”dir. Şol günäniň şeraby mesihçi gandy. Papalyk butparaz Rimiň goşunlaryna gözegçilik edensoň, papalyk Rim (“ol”) “hakykaty ýere taşlady; we ol iş etdi, hem-de rowaçlandy.”

Danyýel kitabyň on birinji babynyň otuz birinji aýatynda goşunlaryň papalyk Rime berilmegi hem şekillendirilýär:

Onuň tarapyndan goşunlar galarlar, güýç galasyny bolan mukaddes ýeri haramlarlar, gündelik gurbanlygy aýrarlar we weýrançylygy getirýän nejisligi ýerleşdirerler. Daniel 11:31.

Aýat butparaz Rimiň papalyk Rimine öwrülen taryhy geçişini görkezýär. Aýatda agzalýan “gollar” b.e. 496-njy ýylda franklaryň (Fransiýanyň) patyşasy Hlodwigden başlap papalygy goldap başlan Ýewropa patyşalarydyr. Şeýle hem şol “gollar” dördünji asyrdan başlap 538-nji ýyla çenli dowam eden üznüksiz uruşlaryň üsti bilen “güýçli mukaddes ýeri”ni (Rim şäherini) haramlady. Şeýle-de “gollar” papalygyň beýgelmegine garşy duran butparaz garşylygy aradan aýyrdy, we 508-nji ýyla çenli butparaz garşylyk tamamlandy.

“Ýok edip aýyrmak” diýip terjime edilen söz ýewreýçe “sur” sözüdir we “aýyrmak” diýmegi aňladýar. “Gollar” “weýran ediji ýigrenji zady” (papalygy) biziň eýýamymyzyň 538-nji ýylynda ýeriň tagtyna oturttdy. Daniel kitabyň sekizinji bap, on ikinji aýaty “bir goşunyň” zenan häsiýetli kiçi şaha berlendigini görkezende, ol on birinji bapyň otuz birinji aýatynyň şaýatlygyna laýyk gelýär. Ylham kitaby hem on üçünji bapda şol bir hakykata şaýatlyk edýär.

Meniň gören wagşy haýwanam gaplaňa meňzeýärdi, onuň aýaklary aýynyň aýaklary ýalydy, agzy bolsa ýolbarsyň agzy ýalydy; aždaha oňa öz güýjüni, tagtyny hem-de uly ygtyýaryny berdi. Ylham 13:2.

Aýal Waýt ikinji aýatda agzalýan haýwany gönüden-göni papalyk hökmünde, aýatda görkezilen aždarhany bolsa butparaz Rim hökmünde kesgitleýär. Butparaz Rim papalyga üç zady berdi: “öz güýjüni, öz tagtyny we uly ygtyýaryny.”

Harby kuwwaty butparaz Rim tarapyndan Klowis bilen başlap, miladynyň 496-njy ýylynda berildi. Höküm sürmek üçin “tagt” bolsa, imperator Konstantin öz paýtagtyny Konstantinopola göçürip, ozalky paýtagt şäheri bolan Rimi papalyk ybadathanasynyň gözegçiligine galdyran wagty, miladynyň 330-njy ýylynda papalyga berildi. Miladynyň 533-nji ýylynda imperator Ýustinian papanyň ybadathananyň baştutany we bidgatçylary düzediji bolandygyny perman bilen yglan edip, özüniň “uly ygtyýarlygyny” Rim papasyna tabşyrdy. Danyýel kitabyň sekizinji babynyň on ikinji aýaty bir “goşunyň” berlen wagtyny görkezýär, we şol pygamberlik hakykatyna köp şaýatlar şaýatlyk edýär. Şol pursatdan başlap (miladynyň 496-njy ýylyndan başlap), papalyk “üstünlik gazandy.”

Ol Ysraýyl patyşalygyna garşy gazap 1798-nji ýylda tamamlanýança hem-de papalyk öz ölümlü ýarasyny alýança, ol “hereket etmegini” we “üstünlik gazanmagyny” dowam etdirerdi.

Patyşa öz islegine görä hereket eder; ol özüni beýgeldip, her bir hudaýdan ýokary goýup ulaldar, hudaýlaryň Hudaýyna garşy geň galdyryjy sözler sözlär we gazap tamam bolýança rowaçlyk tapar; çünki kesgitlenen zat hökmany suratda ýerine ýetiriler. Daniýel 11:36.

Sekizinji baptyň dokuzynjy aýaty erkeklikdäki Rimi (butparaz Rimini) beýan edýär hem-de butparaz Rimiň amala aşyran üç basgançakly basyp alyş işini görkezýär; bu bolsa öz gezeginde, ýerdäki tagtda papalyk Rimiň ornaşdyrylmagy üçin basylp alynmaly bolan üç geografik sebitiň nusgasy bolup hyzmat etdi, edil ýedinji bapda köki bilen sogrulyp taşlanan üç şah arkaly görkezilişi ýaly. Butparaz hem papalyk Rimiň şol iki sany üç basgançakly basyp alyşlary, Daniýel 11:40–43 aýatlarynda häzirki zaman Rimi üçin bar bolan üç geografik päsgelçiligi aňladýardy. Soňra sekizinji bapda, on birinji aýatda, erkeklikdäki kiçi şah (butparaz Rim) gaýtadan görkezilýär. Şol aýatda mukaddes logika şeýle bir berkdir welin, Ýerusalimi dolandyryan masgaralaýjy adamlar öz galp binýadyny gurmak üçin birnäçe ylahyýet ýalanlaryny girizmäge mejbur boldular.

Hawa, ol özüni hatda goşunyň Şazadasyna çenli beýgeldi, Onuň arkaly gündelik gurbanlyk aýrylyp alyndy, Onuň mukaddes ýeriniň mekany hem ýykyldy. Daniel 8:11.

1863-nji ýyldan bäri Adventizme girizilen galp teňňeleri we gymmatbaha daşlary ara alyp maslahatlaşmaga başlanymyzda, Adventizmiň özüni çykynsyz protestantçylygyň we katolisizmiň taglymatlaryny goldamak üçin esas hökmünde öňe sürýän, guýy teologik hünärmenlik diýlip hasap edilýän iki esasy ugurynyň bardygyny belläp geçmek gerek. Adventizmiň häzirki zaman teologlarynyň öňe sürýän talaby şudur: olar ýa Mukaddes Kitabyň taryhy boýunça hünärmenlerdir, ýa-da Mukaddes Kitabyň dilleri boýunça hünärmenlerdir. Olar tarapyndan bu aýatyň ulanylyşy pygamberlik sözünüň olar üçin möhürlenlen kitap ýaly bolandygyny aýan edýär, şeýle hem olaryň Mukaddes Kitabyň dilleri boýunça hünärmendigini öňe sürýän talaby diňe fariseýçiligiň häzirki zaman ýüze çykasydygyny hem aýan edýär.

Birinjisi, dokuzynjy aýatdan on ikinji aýada çenli kiçi şah bilen baglanyşykly jynslaryň gezeleşmegine üns berilmezligidir. Eger olar hakykatdan hem ýewreý diliniň hünärmenleri bolan bolsalar, onda Daniýeliň şol aýatlarda bilkastlaýyn jyns gezeleşmesini ulanandygyny inkär etmezlerdi ýa-da onuň ähmiýetini gowşatmazdylar. Kiçi şah iki jynsda hem görkezilýär, we şol jynslar aýatlaryň dowamynda biri-biriniň yzyna gezeleşip durýar. Ruhanyýetçiler bu hakykaty biderek zatlar we galp teňňeler bilen ört-basdyr etmäge synanyşýarlar, sebäbi bu on birinji aýadyň papalyk däl-de, butparaz Rimini görkezýändigini aýdyň kesgitleýär. Elbetde, olar on birinji aýatdaky kiçi şahyň papa diýlip durandygyny nygtaýarlar, emma aslynda ol butparaz Rimdir.

Dört kiçi şaha degişli aýatlaryň ikisiniň erkek jynsda, ikisiniň bolsa aýal jynsda berilendigi kabul edilenden soň, Mukaddes Kitap pygamberliklerinde aýalyň ýygnagy, erkegiň bolsa döwleti aňladýandygy baradaky Mukaddes Kitap hakykatyny goşmak ýönekeý bolýar. Muny bilmek, görmek isleýänleriň hemmesine on birinji aýatdaky kiçi şahyň aýal jynsdaky Rim (papalyk Rim) däl-de, erkek jynsdaky Rimdigini (butparaz Rimdigini) aýdyň görkezýär.

Şeýlelikde, bu aýat butparaz Rimiň (ol) özüni goşunyň Şazadasyna garşy beýgeldendigini öwredýär; hut butparaz Rim goşunyň Şazadasyny Kalwariýa haçyna goýanda hem şeýle etdi. Butparaz Rim diňe haçda Mesihe garşy özüni beýgeltmek bilen çäklenmän, aýat mundan beýläk

hem şeýle diýýär: onuň tarapyndan (butparaz Rim tarapyndan) “gündelik gurbanlyk aýrylyp alyndy.”

Danyýl kitabynda ikisi hem “aýryp almak” diýip terjime edilýän iki sany ýewreý sözi bar. Bu sözler “sur” we “rum”dyr. Iki söz hem mukaddes ýer hyzmatynda ulanylýar. “Sur” aýryp almak ýa-da ýok etmek diýmegi aňladýar, we mukaddes ýerdäki gurbanlyk sypasyndan küň aýrylanda, şol küňi aýryp taşlamagy beýan etmek üçin ulanylýan söz “sur”dur. “Rum” bolsa ýokary galdyrmak we beýgeltmek diýmegi aňladýar, we mukaddes ýerdäki ruhany tolkun gurbanlygyny ýokary galdyrmaly bolanda, ol gurbanlygy “rum” etmeli (ýokary galdyrmaly) eken. On birinji aýatda butparaz Rim (“gündelik”) butparazlygynyň dinini ýokary galdyryp we beýgeldip, butparazlygy “rum” ederdi (“aýryp alardy”).

Butparaz Rim butparazlygynyň dinini ýokary galdyrar we beýgeldärdi. Mukaddes Kitabyň dilleri boýunça hünärmenlik iddia edýän Adventist ylahyýatçylary Daniýel kitabyndaky “alyp taşlamak” diýen sözüň her bir ulanylyşyny “ýok etmek” diýip kabul etmegi saýlap alýarlar. Olar Daniýeliň aýratyn we takyk ýazuwyny ykrar etmeýärler, şeýlelikde özülerini pygamber Daniýeliň üstünde goýýarlar.

Mukaddes Kitabyň dillerine düşüňändigini ykrar edýän ylahyýatçylar, Daniýeliň iki dürli sözi ulananda şol bir zady göz önünde tutandygyny aklamak üçin deliller getirýärler. Olar özüleriniň ýalan iddialaryny goldamak üçin uzyn we içgysgynç söz öwrenişlerini hödürleýärler. Mukaddes Kitabyň taryhyna düşüňändigini ykrar edýän ylahyýatçylar bolsa, nädogry ulanylyşyň taryhyň dürli döwürlerinde şol bir sözüň başga zady aňladyp biljekdigini ykrar etmäge esaslanýandygyny öňe sürýärler; şonuň üçin hem Daniýel iki dürli sözi ulananda, Daniýeliň hakykatda nämäni göz önünde tutandygyny diňe taryh boýunça hünärmen kesgitläp biler diýýärler. Bu iki ýalan usuly anyklamak möhümdir, çünki olar “setir üstüne setir” atly usulyýetden gizlenmäge çalyşýan ylahyýatçylar tarapyndan ýygy-ýygydan ulanylýar.

Hawa, ol özüni goşunyň serdaryna çenli beýgeltdi; onuň tarapyndan gündelik gurbanlyk aýrylyp alyndy, hem-de Onuň mukaddes ýeriniň mekany ýykyldy. Daniel 8:11.

Aýatda “aýrylyp alnan” diýip terjime edilen söz “ýokary galdyrmak we beýgeltmek” manysyny berýär. Ol aýyrmak diýen manyny bermeýär. Bu hakykat Adventist ylahyýatçylary üçin bulaşyklyk we garşylyk döredýär, çünki Daniýeliň ulanan sözüniň hakyky kesgitlemesi aýata ulanylanda, olaryň öňe sürýän esaslary aýdyň bir seljermäniň önünde durup bilmeýär. Olar aýatdaky kiçi şahyň papalyk Rimdigini öňe sürýärler, şonuň üçin-de olaryň düşüňjesine görä aýat şeýle okalardy: “onuň tarapyndan” (papalyk Rim tarapyndan) “gündelik ýokary galdyryldy.”

Elbetde, olar White uýanyň gönüden-göni adam paýhasy tarapyndan goşulandygyny we tekste degişli dældigini aýdýan goşma sözi girizmekde hiç hili kynçylyk görmeýärler.

“Soň men ‘gündelik’ (Daniel 8:12) bilen baglanyşyklyda gördüm welin, ‘gurbanlyk’ sözi adam paýhasy tarapyndan goşulypdyr, we ol tekste degişli däl; hem-de Reb hökümiň sagadynyň jaryny berenlere onuň dogry düşüňjesini beripdir.” Irki Ýazgylar, 74.

Olar “gündelik” diýilýäni Mesihiň mukaddes ýer hyzmaty diýip kesgitleýärler, şonuň üçin “gündelik gurbanlyk” diýilýäni “gündelik” diýilýäniň asmandaky mukaddes ýerde Mesihiň gurbanlyk hyzmatydygy baradaky düşüňjani goldaýar. Emma ylham “gurbanlyk” sözüniň “tekste degişli däldigini” kesgitleýär.

Efraýymyň serhoşlary “gündelik” diýleni Mesihiň mukaddes ýerindäki gullugy diýip kesgitleänlerinde, onda aýat şeýle okalardy: “onuň tarapyndan” (papalyk Rim tarapyndan) “gündelik aýrylyp alyndy”, ýa-da şeýle okalardy: “papalyk häkimiýet tarapyndan Mesihiň mukaddes ýerindäki gullugy aýrylyp alyndy.” Olar hakykatdan-da şu ýalanlygy öwredýärler. Olar papalyk dolandyryşynyň garaňkylygy arkaly Mesihiň mukaddes ýerindäki gullugyna bolan hakyky düşüňjaniň adamlaryň aňyndan aýrylandygyny berk öňe sürýärler.

Emma “aýryp almak” diýip terjime edilen söz aýyrmak manysyny bermeýär; ol ýokary galdyrmak we beýgeltmek manysyny berýär. Eger Mukaddes Kitabyň dilleriniň diýlip ykrar edilýän bilermenleri ýewreýçe “rum” sözüniň manysyny şol aýata dogry ulansadylar, onda olaryň terjimesi şeýle diýmelidi: “papalyk häkimiýeti tarapyndan Mesihe degişli mukaddes ýer gullugy ýokary galdyryldy we beýgeldildi.” Papalyk haçan Mesihi ýokary galdyryp, beýgelttdi?

Olar ivritçe “sur” sözüniň kesgitlemesini ivritçe “rum” sözüne zor bilen ýüklemäge çalyşýarlar. Daniel başga iki aýatda “hemişelik” bilen baglanyşykda “aýyrmak” diýen manyny berýän “sur” sözüni ulanýar, emma on birinji aýatda Daniel “ýokary galdyrmak we beýgeltmek” manysyny berýän “rum” sözüni saýlap aldy. Bu aýat hakdaky ertekiler jamy baradaky gürrüň diňe bir “aýryp almak” diýip terjime edilen sözüň manysyny ýoýmak sebäpli akmaklyk bolman, eýsem Mesihiň mukaddes ýerde alyp barýan gullugynyň adamlardan haýsydyr bir görnüşde aýrylan wagty asla hiç haçan bolmandy.

Emma bu Adam, hemişelik dowam edýändigini üçin, üýtgemez ruhanylyga eýedir. Şonuň üçin, Onuň üsti bilen Hudaýa gelýänleri doly gutarmaga hem ukyplydyr, çünki Ol olar üçin şepagat etmek maksady bilen hemişe diridir. Ýewreýler 7:24, 25.

Adwentist ylahyýatçylarynyň, aýadyň ýalňyş ulanylyşyny goldamak maksady bilen, papalygyň Mesihiň mukaddes ýerdäki şepagatyny aýyrmaga mümkinçilik berýän haýsydyr bir häkimiýeti amal eden belli bir döwrüň bolandygyny öňe sürüşleri akyla sygmaýar!

Emma ylahyýatçylar bu aýadyň papalygyň Mesihiň mukaddes ýerdäki gullugyny ýokary galdyryp, beýgeldendigini görkezýändigini öwretmeýärler. Olar Daniýeliň sözleriniň manysyndan we Ellen Waýtyň ylham berlen nesihatyndan ýüz öwürüp, Daniýeliň sözleriniň şaýatlygyna garamazdan, isleýän zatlaryny öwretmegi saýlaýarlar.

Hawa, ol özüni goşunyň serdaryna çenli beýgelttdi; onuň tarapyndan hemişelik gurbanlyk aýryldy, Onuň mukaddes ýeriniň mekany ýykyp taşlandy. Daniel 8:11.

Teologlar bu aýatyň “papalyk häkimiýetiniň üsti bilen Mesihiň mukaddes ýer hyzmaty aýryldy” diýmegi aňladýandygyny öwredýärler, we Mesihiň mukaddes ýer hyzmatynyň adamlaryň aňyndan aýrylmagy, şol aýyrmanyň bilen baglanyşykda Mesihiň “mukaddes ýeriniň ornunyň ýykylandygy” hakyndaky hakykat bilen goldanýar. Hudaýyň Sözüniň içinde Mesihiň öz araçylygyny ýerine

ýetirýän gökdäki mukaddes ýeriň haçanam bolsa ýykylandygyny görkezýän ýekeje-de aýat ýokdur. Şeýle hem, “Onuň mukaddes ýeriniň orny” bolan asmany özüniň haçanam bolsa ýykylandygyny görkezýän hiç bir Mukaddes Kitap parçasý ýokdur. Teologlar ýene-de özlərini pygamber Danyýeliň üstünde goýýarlar, çünki olar aýatda geçen “Onuň mukaddes ýeriniň orny” diýen sözleriň Hudaýyň mukaddes ýerine degişlidigini tutanýerlilik bilen öňe sürýärler, Danyýeliň bolsa şol pikire düýbünden garşy gelýän zady göni öwredýändigine garamazdan.

Ýewreý diliniň diýlip tanalýan bilermenleri şol aýatda ýewreýçe “rum” sözüne ýewreýçe “sur” sözüniň manysy bilen düşünilmelidigini nygtaýarlar. Şeýle hem olar ýewreýçe “miqdash” sözüne ýewreýçe “qodesh” sözü hökmünde düşünilmelidigini öňe sürýärler. “Miqdash” we “qodash” sözleriniň ikisi hem Daniýel kitabynda ýönekeýje “mukaddes ýer” diýip terjime edilýär, emma olaryň manylary tapawutlanýar. “Miqdash” islendik mukaddes ýeri, ýagny Hudaýyň mukaddes ýerini bolsun ýa-da butparazlaryň mukaddes ýerini bolsun, aňladýar. Ol “mukaddes ýer” üçin umumy sözdür, emma “qodesh” diňe Mukaddes Kitapda Hudaýyň mukaddes ýerini aňlatmak üçin ulanylýar.

Danyýel butparazlaryň mukaddes jaýy bilen Hudaýyň mukaddes jaýynyň arasyndaky tapawudy bilýärdi. Eger Danyýel butparazlaryň mukaddes jaýyny görkezmekçi bolan bolsa, ol “miqdash” sözüni ulanardy. Meni geň galdyryň zat, ýewreý diliniň güwman edilýän bilermenleriniň yzly-yzyna gelýän dört aýatda Danyýeliň iki sözi hem üç gezek ulanyandygyny asla ara alyp maslahatlaşmaýandygydyr. Danyýeliň “mukaddes jaý” diýip terjime edilýän iki ýewreý sözüni ulanşy, onuň düşünilmegini isleýän manysyny kesgitleýär.

Hawa, ol özüni hatda goşunyň Şazadasyna çenli beýgeltidi; Onuň arkaly gündelik gurbanlyk aýrylyp alyndy, Onuň mukaddes ýeriniň mekany ýere ýykyldy. Günä sebäpli gündelik gurbanlygyň garşysyna oňa bir goşun berildi; ol hakykaty ýere taşlady; şeýle hem ol iş etdi we rowaçlyk tapdy. Soňra men bir mukaddesiň gepleýändigini eşitdim, başga bir mukaddes bolsa şol gepleýän belli mukaddese şeýle diýdi: “Gündelik gurbanlyk, weýran ediji ýazyk hakyky bu görnüş näçe wagta çenli dowam eder? Mukaddes ýeri hem-de goşuny aýak astyna salmaga çenli näçe wagt bolar?” Ol maňa diýdi: “Iki mün üç ýüz güne çenli; şondan soň mukaddes ýer arassalanar.” Daniel 8:11–14.

Adwentizmiň düýbünü öz içine alýan şol parçanyň hut özünde, Danyýel ikisi-de “mukaddes ýer” diýip terjime edilýän iki dürli ýewreý sözüni ulanylýar. On üçünji we on dördünji aýatlarda Danyýel “mukaddes ýer” üçin Mukaddes Ýazgylarda diňe Hudaýyň mukaddes ýerini aňlatmak üçin ulanylýan ýewreý sözüni saýlapdyr; emma on birinji aýatda bolsa, Hudaýyň mukaddes ýeri hem bolup bilýän, ýa-da butparazlaryň mukaddes ýeri hem bolup bilýän umumy, ýagny jynsy ýewreý sözüni ulanypdyr.

Eger Daniel on birinji aýatda agzalýan “mukaddes ýeri” Hudaýyň mukaddes ýeri hökmünde kesgitlemek islän bolsady, onda ol indiki üç aýadyň içinde iki gezek ulanan şol bir ýewreý sözüni ulanar edi. Danieliň on birinji aýatda butparaz bir mukaddes ýer bilen on üçünji we on dördünji aýatlarda Hudaýyň mukaddes ýeriniň arasynda tapawut goýandygy örän açykdyr! Emma Efraýymyň serhoşlary, on birinji aýatda “ýykylan” “onuň mukaddes ýeriniň ornunyň” Hudaýyň mukaddes ýeriniň orny bolandygyny öňe sürýärler, ýöne olar “orny” sözünden gaça durýarlar.

Olar papalygyň Mesihiniň şefagat gullugyny aradan aýrandygy we asman mukaddes ýeriniň hakykatyny ýykandygy barada öwredýärler. Emma Danyýel on birinji aýatdaky “mukaddes ýeriň” Hudaýyň mukaddes ýeri däl-de, eýsem butparaz bir mukaddes ýer bolandygyny açyk beýan etdi. Danyýel edil şonuň ýaly, ýykylan zadyň “mukaddes ýer” däl-de, onuň mukaddes ýeriniň “orňy” bolandygyny hem açyk görkezdi.

Dokuzynjy aýatdan on ikinji aýata çenli aýatlaryň jyns taýdan bilkastlaýyn üýtgeýän durýan häsiýetini boýun almakdan ýüz öwren häzirki zaman ylahyýetçileri dinden çykan protestantlyk içinde döwrän “gündelik” kesgitlemesini kabul etdiler we ynsan çaklamasynyň, däp-dessuryň hem-de adatlaryň çägesiniň üstünde bir binýady gurmaga başladylar. Olar on birinji aýata gelenlerinde, hatda Aýal Dogan Waýtyň Milleriň “gündeligi” butparazlyk diýip düşünişiniň dogrudygyny kesgitleän ylhamly maslahatyny hem ret edýärler we katolik hem protestant ylahyýetine bolan söýgülerini goramak üçin ünsüni başga tarapa sowmak sungatyny hem-de çaklamany ulanyp başlaýarlar.

Olar bu aýatda butparaz Rimini papalyk Rimine öwürýärler we “ýok etmek” diýen kesgitlemäni aslynda “ýokary galdyrmak we beýgeltmek” manysyny berýän söze zor bilen dakýarlar. Olar “gündelik” diýen şeytany nyşany Hudaýa deňişli nyşan hökmünde kesgitleýärler, soňra bolsa mukaddes ýeriň “ornuna” edilýän göni salgylanmadan gaça durup, butparaz ybadathananyň Hudaýyň ybadathanasy bolandygyny öňe sürýärler. Şeýle hem “okamadyklar” (Işanyň olary atlandyryşy ýaly), diňe “okumuşlar” olara munuň şeýle ekanini aýtsa düşünjek bolanlar, özläriniň heläkçiligine barýan rowaýatlar naharyny kabul edýärler.

Geljekki makalada, Milleriň düşüşünde gymmatbahaly daşlar hökmünde görkezilen bilimiň artmagy baradaky seredilişimizi dowam etdireris.

Resul Pawlus bizi şeýle duýdurýar: “käbirleri imandan ýüz öwrerler, azdyryjy ruhlara we jynlaryň taglymatlaryna gulak asarlar.” Biz muňa garaşyp bileris. In uly synaglarymyz bir wagtlar hakykaty goldan, emma soňra ondan ýüz öwürip dünýä dolanan we ony ýigrenç hem ýaňsa bilen aýak astyna salýan şol topar sebäpli geler. Hudaýyň Öz sadyk gullukçylary üçin ýerine ýetirmeli işi bardyr. Duşmanyň hüjümlerine Onuň Sözüniň hakykaty bilen garşy durulmalydyr. Ýalan paş edilmelidir, onuň hakyky häsiýeti açylyp görkezilmelidir, we Rebbimiz Ýehowanyň Kanunynyň nury dünýäniň ahlak garaňkylygyna saçylmalydyr. Biz Onuň Sözüniň talaplaryny beýan etmelidiris. Eger bu dabaraly borjy äsgermezlik etsek, günäsiz hasap edilmeris. Emma biz hakykaty gorap duranymyzda, özümizi gorap durmaly dälidiris we üstümize ýazgaryş hem ýoýma ýüklenmäge çagyrylandygymyz sebäpli uly galmagal etmeli dälidiris. Özümize nebsi agyrtman, Beýik Taňrynyň Kanuny üçin örän yhlasly bolalyň.

Resul şeýle diýýär: “Wagt geler, sagdyn taglymata çydamazlar; eýsem öz höweslerine görä, gulaklary gyjynýan bolansoň, özlere köp mugallymlar ýygnaýlar; gulaklaryny hakykatdan öwrerler-de, ertekilere tarap gönükdiriler.” Biz her tarapda Hudaýyň Sözüni güýjünden gaçyranlaryň aldawçy hyýallary bilen adamlaryň aňsatlyk bilen ýesir edilýändigini görýäris; emma hakykat olaryň önünde goýlanda, olar sabysyzlyk we gahardan dolýarlar. Ýöne resulyň Hudaýyň hyzmatkärine edýän nesihaty şeýle: “Ähli zatda oýag bol, jebirlere çyda, hoş habary

wagyz edýäniň işini ýerine ýetir, hyzmatyňy doly subut et.” Onuň döwründe käbirleri Rebbiň işinden ýüz öwürdiler. Ol şeýle ýazýar: “Demas bu häzirki dünýäni söýüp, meni taşlap gitdi;” ýene-de şeýle diýýär: “Misgär Aleksandr maňa köp ýamanlyk etdi: Reb oňa eden işlerine görä jogap bersin: sen hem ondan ägä bol; çünki ol sözlerimize gaty garşy durdy.”

“Pygamberler we resullar garşylyk we masgaraçylyk synaglarynyň meňzeşleriniň başdan geçirdiler, hatda Hudaýyň tegmilsiz Guzusy hem ähli zatda biziň synaşymyz ýaly synaldy. Ol günäkärleriň özüne garşy çykmagyna sabyr bilen döz geldi.

“Bu wagt üçin berlen her bir duýduryş wepalylyk bilen ýetirilmelidir; emma ‘Rebbiň hyzmatkäri dawa etmez; tersine, hemmä mylaýym, öwretmäge ukyply, sabyrly bolmalydyr; özüne garşy duranlary ýumşaklyk bilen öwretmelidir.’ Bize ynamdan ýüz öwrenleriň aldawçy hereketleri bilen hapalanmazlyk üçin Hudaýymyzyň sözlerini örän üns bilen gorap saklamak gerek. Olaryň ruhuna we täsirine, Ýeňňäniň şazadasy hüjüm eden wagty Ussadymyzyň ulanan şol ýaragy bilen garşy durmalydyrys,—‘Ýazylygydyr.’ Hudaýyň sözünü ussatlyk bilen ulanmagy öwrenmelidir. Nesihat şeýledir: ‘Özüňi Hudaýa makbul edip görkezmek üçin çalyş, hakykat sözünü dogry bölüp paýlaýan, utanç duýmaga zerurlygy bolmadyk bir işçi bol.’ Ýalan mugallymlaryň we azdyryjylaryň egribugry ýalňyşlyklaryna garşy durmak üçin yhlasly zähmet, janytenli dogra we iman bolmalydyr; sebäbi ‘ahyrky günlerde howply zamanalar geler. Çünki adamlar özüni söýýän, tamakin, öwünjeň, tekepber, küfürçy, ata-enä boýun egmeýän, nankör, mukaddes däl, tebigy mähirsiz, ýarasygy bozýan, töhmetçi, özüni saklap bilmeýän, wagşy, ýagşyny ýigrenýän, dönük, howlukmaç, ulumsy, Hudaýy söymekden lezzeti has köp söýýän bolarlar; tagwalylygyň daş görünüş bolup, emma onuň güýjünü inkär ederler: şular ýaly adamlardan ýüz öwür.’ Bu sözler Hudaýyň gullukçylarynyň ýüzbe-ýüz bolmaly adamlarynyň häsiýetini suratlandyrýar. ‘Töhmetçiler,’ ‘ýagşyny ýigrenýänler,’ bu bozulan döwürde öz Hudaýyna wepaly bolanlara hüjüm ederler. Emma Göğün ilçisi Ussatda görünýän şol ruhy ýüze çykarmalydyr. Ol pesgöwünlilikde we söýgide adamlaryň gutulyşy üçin zähmet çekmelidir.

Pawlus Hudaýyň işine garşy durýanlar barada sözünü dowam etdirip, olary gadymy Ysraýyl döwründe imanlylara garşy uruş eden adamlar bilen deňeşdirýär. Ol şeýle diýýär: “Ýannes bilen Ýambres Musaga nähili garşy duran bolsalar, bular hem hakykata şeýle garşy durýarlar; akyllary bozulan, imana degişli taýdan ret edilen adamlar. Emma olar mundan beýläk öňe gidip bilmezler; çünki olaryň nadanlygy hemmelere aýan bolar, edil olaryňky ýaly.” Biz Hudaýa garşy uruşmagyň nadanlygynyň aýan ediljek wagtyňyň gelýändigini bilýäris. Näçe ýamanlanýsaks we äsgerilmesek-de, asuda sabyrda we ynamda garaşyp bileris; çünki “aýan edilmejek gizlin zat ýokdur,” we Hudaýy hormatlaýanlar adamlar bilen perişdeleriň huzurynda Onuň tarapyndan hormatlanýlar. Biz özgertijileriň görgülerine gatnaşmalydyrys. Şeýle ýazylygydyr: “Seni masgaralanlaryň masgaralary meniň üstüme indi.” Mesih biziň gaýgylarymyza düşünýär. Hiç birimiz haç ýeke götermäge çagyrylmaýarys. Kalwariýanyň ejir çeken Adamy biziň hasratlarymyzyň duýgusy bilen hereket edýär, we Özi synalyp ejir çekenligi sebäpli, Onuň hatyrasyna gaýgyda we synagda bolanlara hem kömek etmäge güýji ýetýändir. “Hawa, Mesih Isada takwa ýaşamak isleýänleriň hemmesi yzarlanmaga sezewar bolar. Emma erbet adamlar we azdyryjylar hem aldap, hem aldanmak bilen barha ýamanlaşýarlar. Sen bolsa öwrenen zatlaryňda dowam et.” Review and Herald, January 10,

1888.